

FULL d'INNOVACIÓ DOCENT en EDUCACIÓ SUPERIOR

 setembre
05

SUMARI

«Avui parlem...»

Aplicació
de noves tecnologies
en els processos
d'aprenentatge: el Wiki

«Què en podeu dir de...»

- Construir i aprendre
sobre salut al campus:
de la multidisciplinarietat
a la interdisciplinarietat

«Coneixes...?»

- Resultats dels ajuts per al
finançament de projectes
per a la millora de la
qualitat docent (MQD)

«Informacions»

- Formació IDES
juny-juliol 2005

Universitat Autònoma de Barcelona

AVUI PARLEM...

Aplicació de noves tecnologies en els processos d'aprenentatge: el Wiki

El Wiki és una eina força útil per al treball cooperatiu, que en els darrers anys està tenint una expansió important. Un exemple del seu èxit és l'enciclopèdia lliure Wikipedia (www.wikipedia.org), amb milers d'usuaris i més de mig milió d'articles. Aquest mot estrany, manllevat de l'anglès crioll hawaïà (ràpid, informal), denomina un espai web col·laboratiu en què diferents autors poden treballar conjuntament en xarxa per a la creació i l'edició de documents. L'atractiu del Wiki consisteix en el fet que, a diferència d'altres entorns funcionalment similars, els autors no han de tenir coneixements tècnics de creació i publicació de pàgines web. La flexibilitat per a l'estructuració de continguts i la seva gestió d'usuaris i grups fan que sigui una eina que s'adapta bé a una gran varietat d'aplicacions, i concretament al suport per a l'aprenentatge.

Recentment s'han promogut noves estratègies didàctiques en l'àmbit universitari que permeten l'adquisició de noves competències als alumnes, i que possibiliten l'adaptació de l'ensenyament actual a les línies definides en el nou Espai Europeu d'Educació Superior. Algunes d'aquestes estratègies, com ara les carpetes docents o l'aprenentatge basat en problemes, presenten enfocaments molt interessants, però malauradament tenen un alt cost de gestió de la documentació i no escauen bé en grups nombrosos d'alumnes. Les noves tecnologies de la informació poden aportar solucions en aquest aspecte, i el Wiki sembla l'eina més adient.

En l'espai Wiki, els estudiants poden treballar en grups reduïts, d'uns sis components, construint les evidències d'aprenentatge proposades pels professors. L'estructura de l'espai és lliure, i cada grup el pot adaptar a les seves necessitats afegint-hi, fins i tot, noves evidències per iniciativa pròpia. Això fa augmentar l'interès de l'alumne per l'assignatura, ja que

esdevé més atractiva i més propera. Quines evidències es poden afegir en un Wiki? Tenim les possibilitats que ofereix un *portfolio* tradicional, més les que dona la naturalesa electrònica i cooperativa del Wiki. La idea principal és que els estudiants vagin demostrant de mica en mica el que van aprenent, de manera que es pugui avaluar la seva evolució. Els alumnes poden treballar en el seu Wiki tothora i arreu. És possible saber qui ha intervingut, de quina manera i quan. Entre d'altres, podem considerar les evidències següents: resums de classe, problemes, treballs de camp, fòrum de debat o ampliacions del temari. Per superar els problemes que provenen dels grups nombrosos, resulta convenient afegir-hi també elements de coavaluació com una evidència més.

Al llarg de l'experiència del nostre grup d'interès en l'aplicació del Wiki per a l'aprenentatge, hem observat bons resultats. Hem aplicat el Wiki en assignatures de titulacions molt diferents, des d'història de l'art fins a enginyeria de telecomunicació. La majoria dels alumnes han treballat de manera constant sobre els continguts de les assignatures, i així la qualitat i la quantitat de les participacions a classe ha millorat substancialment. L'acreditació és un dels punts més complicats. Una solució ha estat valorar aspectes molt concrets, com ara la qualitat de cada evidència, en el rang [malament, bé amb reserves, bé], i obtenir un resultat numèric final apte per a l'expedient acadèmic. La nostra experiència amb el Wiki ha estat molt gratificant i la repetirem en cursos vinents.

Dr. Sergi Robles Martínez

Departament d'Enginyeria de la Informació i de les
Comunicacions. Coordinador del Grup d'Interès en IDES
Noves Tecnologies Aplicades a la Docència: l'Entorn Wiki
<http://wiki.uab.es>

QUÈ EN PODEU DIR DE...

Construir i aprendre sobre salut al campus: de la multidisciplinarietat a la interindisciplinarietat

La Salut en el Segle XXI: una Responsabilitat a Compartir és una assignatura de campus d'innovació docent de l'àmbit de les ciències de la salut. Aquest projecte planteja un enfocament conceptual holístic i una aproximació docent interdisciplinària, i pretén respondre als reptes docents que planteja l'Espai Europeu d'Educació Superior (EEES), com també als nous reptes socials en matèria de salut.

En termes generals, els estudiants de ciències de la salut haurien de familiaritzar-se amb la complexitat de la salut i la malaltia, el dolor i el malestar; haurien de tractar els problemes ocasionats per les condicions psicològiques i socials en què viuen les persones. Per això, la multicausalitat que manifesten les malalties i la reveladora informació obtinguda gràcies a la perspectiva poblacional són d'una importància vital en la seva formació.

Per dur a terme aquest treball, ha estat necessari, en primer lloc, construir i integrar el material docent incorporant-hi les perspectives de les diferents àrees de coneixement i plantejant un projecte d'innovació docent interdepartamental, més enllà de les fronteres que existeixen entre facultats.

Aquest procés es pot resumir en quatre etapes: 1. Requeriments de l'equip docent. 2. Organització i desenvolupament del projecte. 3. Continguts, metodologia i avaluació. 4. Viabilitat i pertinència del projecte. Aquestes etapes donen resposta al principi de la racionalitat: per què millorar o innovar?, com s'identifica el problema o desajust?,

què emergeix de l'avaluació de la situació?, com es determina la pertinència de la millora?

1. Requeriments de l'equip docent

L'equip docent estava format pel professorat de diferents departaments de la UAB, que constituïa un equip autònom. Tots els professionals que en formaven part compartien un sentit i objectiu comuns: procurar atencions a la salut i el benestar dels individus i la comunitat. La motivació, el temps, la paciència, la confiança i la disciplina són alguns dels factors personals de l'equip docent, que tenia el suport dels equips i directrius estratègiques dels centres i de la institució.

2. Organització i desenvolupament del projecte

La necessitat de canviar el paradigma de salut biomèdic pel biopsicosocial i les directrius de l'EEES han fet possible aquest projecte d'innovació docent.

La complexitat de factors relacionats amb la salut comporta que els professionals hagin de tenir en compte aspectes per als quals no se senten competents: tenir cura d'un individu o fer una intervenció comunitària sobre la salut incorporant-hi els factors del context i el treball amb altres professionals. La manca de comunicació efectiva i de coordinació entre professionals porta associada una oferta de serveis assistencials insostenible econòmicament i amb risc d'efectes adversos, tant per la duplictat de serveis i d'intervencions com pels «buits professionals» que queden sense resposta.

3. Continguts, metodologia i avaluació

En el procés d'innovació cal saber planificar una estructura curricular que permeti conciliar continguts, metodologia i avaluació. Una eina altament eficaç és la metodologia de l'ABP (aprenentatge basat en problemes), on cal identificar objectius d'aprenentatge específics i comuns, construir des de la interdisciplinarietat, que requereixen un llarg procés d'elaboració. L'ABP permet una millor integració del coneixement i la metodologia, facilita la replicació en situacions similars i se centra en menor grau en la resolució de situacions concretes.

El disseny de l'avaluació ha disposat de prou informació per poder analitzar el procés durant un sol any acadèmic mitjançant la metodologia de la triangulació de: 1. fonts d'informació (alumnat, professorat); 2. estratègies d'avaluació (qualitatives i quantitatives) i 3. situacions (diferents moments i/o realitats).

4. Viabilitat i pertinència del projecte

La continuïtat i la participació estratègica són dos dels elements clau de tot procés de canvi, en aquest cas d'innovació docent. La continuïtat està relacionada amb el factor temps. Canviar demana temps (teoria de les tres t): temps del professional, temps de l'alumne i temps del procés. D'altra banda, el compromís ètic de la continuïtat troba la seva resposta institucional en el marc de projectes estratègics a llarg termini que prevegin l'oportunitat del treball interdepartamental.

Autors: Josefina Caminal,¹ Teresa Gutiérrez,² Maria Cònsul,³ Teresa Huguet,¹ Àlvar Martínez,¹ Ander Chamarro,² Amor Aradilla.⁴ (Grup d'Innovació Docent Integra)

1. Facultat de Medicina; 2. Facultat de Psicologia; 3. Escola d'Infermeria Vall d'Hebron; 4. Escola d'Infermeria Gimbernat.

Agraïments: aquest projecte ha tingut el finançament de la UAB (convocatòria d'innovació docent 2004) i el suport de la Unitat d'Educació Mèdica de la Facultat de Medicina (professor Lluís Branda).

CONEXES...?

Resultats dels ajuts per al finançament de projectes per a la millora de la qualitat docent (MQD)

El 26 de gener (DOGC 28.01.2005), es va obrir la convocatòria per a la concessió de beques i ajuts en matèria d'universitats, entre els quals figura la convocatòria d'ajuts per al finançament de projectes per a la millora de la qualitat docent de les universitats catalanes per al 2005.

La UAB va presentar 63 projectes, corresponents a professors de diferents àmbits acadèmics.

El 13 de juliol de 2005, va sortir la resolució per la qual s'atorgaven els ajuts per al finançament de projectes per a la millora de la qualitat de les universitats catalanes per a l'any 2005.

En l'annex 1 es feia referència als 87 projectes que van rebre finançament. Un total de 21 projectes van rebre 8.400 e; 48 projectes, 6.000 e; un projecte, 5.700 e; 14 projectes, uns 4.000 e; i 2 projectes, 2.000 e.

Aquests resultats són força significatius per a la nostra universitat. El 35 % dels projectes presentats han rebut finançament: 5 projectes, la màxima quantitat d'euros, i 17 projectes, 6.000 e, la qual cosa suposa 144.000 e per finançar els projectes de millora de la qualitat docent per al curs 2005-2006.

L'Agència de Gestió d'Ajuts Universitaris i de Recerca va donar ajuts a 87 projectes de totes les universitats catalanes. A la UAB es van finançar 22 projectes, és a dir, un 25 % del total.

La distribució dels projectes per departaments que han rebut ajuts és la següent:

Departaments	Nombre de projectes
• Física	1
• Psicologia Clínica i de la Salut	1
• Sanitat i Anatomia Animals	1
• Ciències de l'Antiguitat i de l'Edat Mitjana	1
• Pediatria, Obstetrícia i Ginecologia i Medicina Preventiva	1
• Filologia Anglesa i Germanística	1
• Biologia Animal, Biologia Vegetal i Ecologia	1
• Bioquímica i Biologia Molecular	1
• Comunicació Audiovisual i Publicitat	1
• Prehistòria	1
• Filologia Espanyola	2
• Pedagogia Aplicada	1
• Traducció i Interpretació	1
• Geologia	2
• Biologia Cel·lular, Fisiologia i Immunologia	1
• Didàctica de la Matemàtica i de les Ciències Experimentals	1
• Ciències de la Comunicació	1
• Dret Privat	1
• Química	1
• Escola de Prevenció i de Seguretat Integral	1
Total: 20 departaments	22

Hem de destacar que, l'any 2004, van rebre finançament 14 projectes (més informació al Full núm. 6). D'una banda, això és un indicador del treball d'innovació que s'està fent a la UAB, i de l'altra, queda patent l'impacte que el nou espai europeu té en el treball dels professors en focalitzar els seus projectes en estratègies docents innovadores, autoaprenentatge de l'estudiant, desenvolupament de competències, nous materials d'aprenentatge, canvi de rol a l'aula, etc.

Unitat d'Innovació Docent
en Educació Superior (IDES)

Edifici A
Campus de la UAB
Universitat Autònoma de Barcelona
08193 Bellaterra (Cerdanyola del Vallès)
Tel.: 93 581 41 66
Fax: 93 581 41 67
ides@uab.es
www.uab.es/ides

Equip de la Unitat

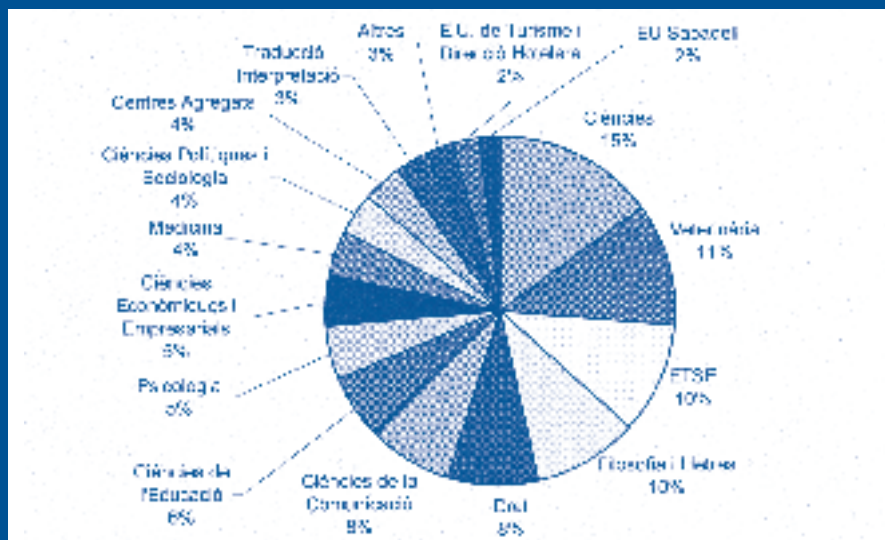
Dr. Joan Rué
Director
Dra. Maite Martínez
Responsable d'Innovació
Dr. Francesc Xavier Moreno
Responsable de Formació

Edició i impressió
Servei de Publicacions
de la Universitat Autònoma de Barcelona

INFORMACIONS

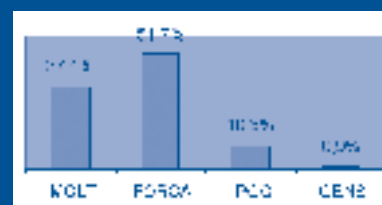
Formació IDES juny-juliol 2005

Durant els mesos de juny i juliol de 2005, la Unitat IDES ha portat a terme la quarta de les seves ofertes d'activitats de formació destinades als docents universitaris. Les dades següents reflecteixen els indicadors de participació.

Participació general en les activitats formatives

	Nre.	%
Matriculats	417	
Assistents	306	73,4
Assistents acreditats	292	70

Nivell de satisfacció dels participants

II Jornada de Campus d'Innovació Docent 15 de setembre de 2005

9.00-9.30	Inauguració Actuació del rector de la Universitat Autònoma de Barcelona, Dr. Lluís Fumadó i Coma			
9.30-10.00	La UAB davant el repte de transformació de les titulacions en ECTS Coord. Dr. Carlos Ruiz Llorca, vicedirector d'Innovació Acadèmica			
10.00-11.00	El procés de construcció de l'EDES. El cas alemany Coord. Dr. Ingrid von der Grön, vicedirectora de l'Institut de Recerca i Desenvolupament Acadèmic (IDA)			
11.00-11.30	DESCAR			
11.30-13.30	taula 1 Estratègies d'aprenentatge Coord. Dr. Verónica Sousa Comunicacions orals	taula 2 Avaluació dels aprenentatges Coord. Dr. Ricardo Borja Comunicacions orals	taula 3 Recursos virtuals Coord. Dr. Enric R. Roca de Arriba Comunicacions orals	taula 4 Pràctiques Professionalitzadores Coord. Dr. Enric Roca Riera Comunicacions orals
13.30-15.00	ENAR			
15.00-15.30	Pòsters		El Campus Virtual de la UAB, una eina en constant evolució a càrrec de José Manuel Yaben, Autònoma Interactiva Docent	
15.30-17.30	taula 1 Estratègies d'aprenentatge Coord. Dr. Lluís Albert Riera Comunicacions orals	taula 2 Titulacions pilot UAB. La transformació al model ECTS Coord. Dr. Maite Martínez Comunicacions orals	taula 3 Recursos virtuals Coord. Dr. Enric Roca Comunicacions orals	taula 4 Recursos d'ensenyament Coord. Dr. Enric Roca Comunicacions orals
17.30-18.00	DESCAR			
19.00-19.30	Conclusions de la Jornada de Campus Dr. Joan Rué			
19.30-19.59	El·lurament d'acreditacions			